

Patrycja Zwiech

Uniwersytet Szczeciński

NIERÓWNOŚCI DOCHODOWE W PAŃSTWACH EUROPEJSKICH – – ANALIZA PRZY WYKORZYSTANIU WSPÓŁCZYNNIKA GINIEGO

Wprowadzenie

Równość i nierówność to kluczowe zagadnienia nowożytnej ekonomii. Równość ocenia się porównując wybraną charakterystykę jednego podmiotu z analogiczną charakterystyką innego podmiotu. Pomiar i ocena nierówności są więc uzależnione od wyboru zmiennej, której używa się do porównań. Równości w jednej przestrzeni towarzyszą nierówności w innej. Równość można więc oceniać za pomocą wielu zmiennych¹. Nierówność ekonomiczna warunkuje poziom życia i warunki życia. Najczęściej pod pojęciem „nierówności ekonomicznych” rozumie się nierówności w rozkładzie dochodów, wydatków i płac. Nierówności dochodowe odnoszą się bezpośrednio do nierówności w rozkładzie dochodów (z reguły gospodarstw domowych).

Celem niniejszego opracowania jest ocena nierówności rozkładu dochodów gospodarstw domowych w państwach europejskich przy wykorzystaniu współczynnika Giniego. Do celu głównego zostały przyporządkowane następujące problemy badawcze:

1. Analiza wysokości współczynnika Giniego przed opodatkowaniem i transferami socjalnymi w państwach europejskich.
2. Analiza wysokości współczynnika Giniego po opodatkowaniu i transferach socjalnych w państwach europejskich.
3. Analiza wpływu opodatkowania i transferów socjalnych na nierówności dochodowe w poszczególnych państwach europejskich.

¹ A. Sen, Nierówności. Dalsze rozważania, Znak, Kraków 2000, s. 15.

Uzasadnienie istnienia zasadności nierówności dochodowych w teorii ekonomii

Dotychczas niewielu autorów przekonywało, że sprawiedliwość wymaga całkowitej równości przychodu i własności. Większość natomiast zauważa konieczność istnienia nierówności ekonomicznych, w tym dochodowych². Podstawowe pytanie dotyczące nierówności sprowadza się więc nie do tego, czy nierówności ekonomiczne (dochodowe) powinny istnieć, ale raczej do tego, w jakim stopniu możemy je tolerować.

W zależności od przyjętych założeń ideologicznych, nierówności ekonomiczne, w tym także dochodowe, uznaje się albo za fenomen funkcjonalny wobec systemu społecznego, albo za niepożądany problem, z którym państwo powinno walczyć. Podstaw tych dwóch podejść można szukać w ramach trzech głównych nurtów³ odnoszących się do gospodarki rynkowej, a mianowicie:

- Ideologii elitarystycznych – zawsze istnieją takie grupy społeczne, które niejako z natury są „lepsze” i takie, które są „gorsze”. Zajmowanie wyższych pozycji w społeczeństwie przez grupy „lepsze” jest naturalne. Nierówności ekonomiczne są wartością samą w sobie, koniecznym warunkiem rozwoju kultury i cywilizacji).
- Ideologii merytokratycznej – nierówności będące wynikiem zasług rozumianych w kategoriach korzyści są usprawiedliwione, nierówności ekonomiczne stanowią rodzaj „wynagrodzenia” za wysiłek jednostki i jej społeczną przydatność. Model ten podkreśla wagę „równości szans”, „równości możliwości” i jednocześnie legitymizuje brak „równości wyników”, tj. równości przychodów lub bogactwa.
- Ideologii egalitarnych – równość rozumiana jako „równy wynik”, czyli równy udział w dobrach i świadczeniach jest najważniejszy. Wyrównywanie szans nie zapobiega nierównościom warunków życia. Istnieje konieczność sprzeciwiania się nierównościom i żądania identycznych warunków dla wszystkich.

Jednym ze sposobów na obniżenie poziomu nierówności dochodowych w poszczególnych krajach jest redystrybucja dochodów, czyli przesunięcie do-

² R. Dworki, *Sovereign virtue revisited*, „Ethics” 2002, No. 113, p. 89; J. Rawls, *Teoria sprawiedliwości*, PWN, Warszawa 1994, s. 414; D. Checchi, V. Peragine, *Inequality of Opportunity in Italy*, „Journal of Economic Inequality” 2010, No. 8; F. Piontek, B. Piontek, *Aksjologia, niezrealizowane wartości i paradygmaty a kształtowanie nierówności społecznych i ładu strukturalnego*, „Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy” 2010, nr 17, s. 12-15; A. Sen, *op. cit.*

³ H. Domański, *Struktura społeczna*, Scholar, Warszawa 2007, s. 27-30.

chodów z jednych grup społecznych na inne lub z (z reguły bogatszych) jednostek na inne. W celu przesunięcia dochodów wykorzystuje się opodatkowanie i transfery socjalne.

Metodologia badania

W literaturze odnoszącej się do nierówności dochodowych stosuje się różne wskaźniki służące do zobrazowania zróżnicowania dochodów. Potrzeba liczenia miar nierówności dochodów jest nieunikniona. Miary te ukazują, jak polityka redystrybucji zabezpiecza interesy najuboższej warstwy społeczeństwa. W tym zakresie istnieje wiele różnych miar i rozwiązań, żadna jednak nie jest idealna. Wybór miary jest uzależniony od celu badania. Ważnymi miarami opisu nierówności dochodów są miary zmienności (w tym odchylenie standardowe lub połowa współczynnika zmienności), wariancja logarytmu dochodów, współczynnik Giniego, miara nierówności Schutza, miary nierówności Eleto i Frigyesa, współczynnik Thiela. W niniejszym opracowaniu skupiono się na współczynniku Giniego. Współczynnik ten jest poprawną i powszechnie stosowaną miarą nierówności, ponieważ spełnia wszystkie postulowane w tym zakresie aksjomaty⁴. Aby móc ocenić, czy poziom nierówności określony za pomocą tej miary dla danego kraju jest niski, średni czy wysoki należy zastosować skalę relatywną, czyli porównać daną wysokość współczynnika dla różnych krajów lub odnieść ją dla danego kraju do wartości z przeszłości⁵.

Współczynnik Giniego oznacza relacje połowy średniej bezwzględnej różnicy między dochodami pary losowo wybranych jednostek do średniego dochodu. W odniesieniu do dochodów możemy go rozpatrywać w dwóch ujęciach – przed oraz po opodatkowaniu i transferach socjalnych.

Współczynnik Giniego przed opodatkowaniem i transferami socjalnymi GC_B przyjmuje wartości z przedziału $[0,1]$, choć w rzeczywistości gospodarczej zazwyczaj kształtuje się w granicach od 0,2 do 0,6. Wartość zbliżona do 0 obrazuje równomierny (egalitarny) rozkład dochodów, a wartość zbliżona do 1 nierównomierny. Wzrost wartości współczynnika wskazuje więc na zwiększanie nierówności dochodowych.

⁴ A.B. Atkinson, *The Economics of Inequality*, Clarendon Press, Oxford 1983, s. 46-59.

⁵ A. Kurowska, *Dynamika nierówności dochodowych w Polsce na tle innych krajów – najważniejsze wnioski z badań i statystyk*, Analizy Instytutu Polityki Społecznej Uniwersytetu Warszawskiego 2011, nr 2, s. 2.

Współczynnik Giniego po podatkach i transferach GC_A podobnie przyjmuje wartości z przedziału $[0,1]$, z reguły dla danego kraju jest niższy od GC_B .

Dla zobrazowania wpływu podatków i transferów socjalnych na zróżnicowanie nierówności dochodowych w poszczególnych państwach wykorzystano dodatkowo następujące wskaźniki oparte na współczynnikach Giniego:

- wskaźnik zróżnicowania współczynników Giniego (przed i po opodatkowaniu) Z_{GC} ,
- wskaźnik relacji współczynników Giniego R_{GC} .

Wskaźnik zróżnicowania współczynników Giniego przedstawia różnice w wysokości współczynników Giniego przed i po opodatkowaniu i transferach socjalnych. Wskaźnik ten można zapisać wzorem:

$$Z_{GC} = GC_B - GC_A$$

gdzie:

Z_{GC} – wskaźnik zróżnicowania współczynników Giniego przed i po opodatkowaniu i transferach socjalnych,

GC_B – współczynnik Giniego przed opodatkowaniem i transferami socjalnymi,

GC_A – współczynnik Giniego po opodatkowaniu i transferach socjalnych.

Wskaźnik ten, o jaką wartość GC_B został obniżony na skutek opodatkowania i transferów socjalnych. Z_{GC} może przyjmować wartości od 0 do 1. W przypadku, gdy Z_{GC} jest zbliżony do 0 mamy do czynienia z sytuacją, gdy opodatkowanie i transfery socjalne nie obniżają współczynnika Giniego, a więc nie zmniejszają nierówności dochodowych (w praktyce gospodarczej opodatkowanie i transfery socjalne są zerowe lub minimalne), a gdy do 1, to redukują nierówności dochodowe do 0.

Wskaźnik relacji współczynników Giniego R_{GC} (przed i po opodatkowaniu i transferach socjalnych) można zdefiniować jako procentową różnicę między współczynnikiem Giniego przed opodatkowaniem i współczynnikiem Giniego po opodatkowaniu. Można go przedstawić za pomocą wzoru:

$$R_{GC} = (GC_B - GC_A) / GC_B \times 100$$

gdzie:

R_{GC} – wskaźnik relacji współczynników Giniego przed i po opodatkowaniu i transferach socjalnych,

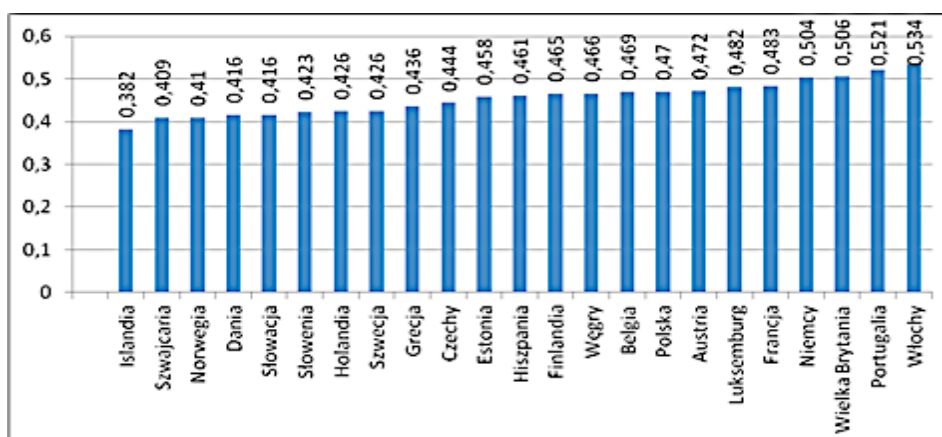
GC_B – współczynnik Giniego przed opodatkowaniem i transferami socjalnymi,

GC_A – współczynnik Giniego po opodatkowaniu i transferach socjalnych.

Wskaźnik R_{GC} ukazuje o ile procent GC_B został obniżony na skutek opodatkowania i transferów socjalnych. R_{GC} może przyjmować wartości od 0% do 100%. W przypadku, gdy R_{GC} jest zbliżony do 0% mamy do czynienia z sytuacją, gdy opodatkowanie i transfery socjalne nie obniżają współczynnika Giniego, a więc nie zmniejszają nierówności dochodowych, a gdy do 100%, to całkowicie redukują nierówności dochodowe. W badaniu zastosowano dane empiryczne z bazy OECD (stan na 13 września 2012 r.).

Analiza wysokości współczynnika Giniego przed opodatkowaniem i transferami socjalnymi w państwach europejskich

Na rys. 1 przedstawiono poziom nierówności dochodowych przed opodatkowaniem i transferami socjalnymi zobrazowany za pomocą współczynnika Giniego w państwach europejskich pod koniec pierwszej dekady obecnego wieku.

Rys. 1. Współczynnik Giniego dla całej populacji przed podatkami i transferami pod koniec pierwszej dekady XXI w. w wybranych państwach europejskich

Źródło: OECD.

Współczynnik Giniego dla całej populacji przed podatkami i transferami pod koniec pierwszej dekady obecnego wieku kształtował się w państwach europejskich na poziomie od 0,382 w Islandii do 0,534 we Włoszech. Oznacza to, że nierówności dochodowe we Włoszech były o 40% (o 0,152) większe niż w Islandii. Niskie współczynniki odnotowano także w Szwajcarii, Norwegii,

Danii, Słowacji i w Słowenii. Najwyższe natomiast, przekraczające 0,5 oprócz Włoch także w Portugalii, Wielkiej Brytanii i Niemczech.

Nierówności dochodowe można także rozpatrywać dla poszczególnych państw europejskich w ujęciu czasowym. W tab. 1 przedstawiono zmiany współczynnika Giniego w poszczególnych krajach dla całej populacji przed podatkami i transferami socjalnymi w latach 1990-2010.

Tabela 1

Zmiany współczynnika Giniego dla całej populacji przed podatkami i transferami socjalnymi w latach 1990-2010.

Kraj	Lata						
	1990/1995	1995/2000	2000/2005	2005/2010	1990/2000	2000/2010	1990/2010
Islandia				0,017			
Szwajcaria							
Norwegia		0,022	0,021	-0,037		-0,016	
Dania	0,021	-0,002	0,002	-0,001	0,019	0,001	0,02
Słowacja				-0,042			
Słowenia				-0,029			
Holandia	0,01	-0,06	0,002	0	-0,05	0,002	-0,048
Szwecja	0,03	0,008	-0,014	-0,006	0,038	-0,02	0,018
Grecja		0,02	-0,012	-0,018		-0,03	
Czechy		0,03	0,002	-0,03		-0,028	
Estonia				-0,046			
Hiszpania							
Finlandia		-0,001	0,005	-0,018	0,478	-0,013	
Węgry	0,044	-0,033	0,034	-0,031	0,011	0,003	0,014
Belgia		-0,008	0,03	-0,025		0,005	
Polska				-0,072			
Austria				0,039			
Luksemburg		-0,006	0,033	0,028		0,061	
Francja		0,017	-0,005	-0,002		-0,007	
Niemcy	0,03	0,012	0,028	0,005	0,042	0,033	0,075
Wielka Brytania	0,014	0,059	-0,012	0,006	0,073	-0,006	0,067
Portugalia	0,054	-0,011	0,063	-0,021	0,043	0,042	0,085
Włochy	0,071	0,008	0,041	-0,023	0,079	0,018	0,097

Puste pole oznacza brak możliwości dokonania obliczeń.

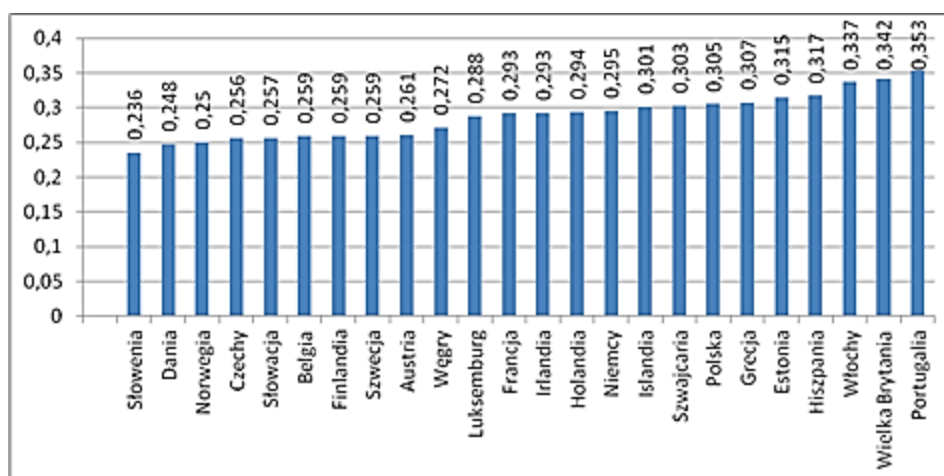
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OECD.

Na podstawie powyższych danych (lub raczej z powodu braku danych) nie można dokonać porównań zmian w czasie pomiędzy poszczególnymi krajami. Można jednakże analizować zmiany współczynnika Giniego w czasie dla wybranych państw (dla których dostępne są dane dla określonych lat). I tak w ujęciu lat 1990-2010 zarysowuje się trend wzrostu zróżnicowania dochodów. W Danii, Szwecji, na Węgrzech, w Niemczech, Wielkiej Brytanii, Włoszech i Portugalii poziom zróżnicowania dochodów w tym okresie wzrósł, zmalał jedynie w Holandii. W największym stopniu wzrósł we Włoszech (współczynnik Giniego wzrósł o 0,097), Portugalii (o 0,085) i Niemczech (o 0,075).

Rozpatrując kolejne okresy pięcioletnie można zauważyć, że współczynnik Giniego rósł znacznie do 2005 r., a potem zaczął maleć w większości analizowanych państw. W przypadku lat 1995/2000 w 8 państwach poziom współczynnika Giniego wzrósł, a zmalał w 7. W latach 2000/2005 wzrósł w 11 państwach, a zmalał w 4, a w 2005/2010 wzrósł w 5, a zmalał w 15. Niemcy są jedynym państwem (wśród tych, dla których dostępne są dane od 1990 r.), w którym współczynnik Giniego dla dochodów przed opodatkowaniem i transferami socjalnymi rósł we wszystkich badanych okresach pięcioletnich.

Analiza wysokości współczynnika Giniego po opodatkowaniu i transferach socjalnych w państwach europejskich

Współczynnik Giniego diametralnie ulega zmianie po uwzględnieniu opodatkowania i transferów socjalnych. Na rys. 2 przedstawiono wysokość współczynnika Giniego po opodatkowaniu i transferach socjalnych w państwach europejskich pod koniec pierwszej dekady obecnego wieku.

Rys. 2. Współczynnik Giniego dla całej populacji po podatkach i transferach pod koniec pierwszej dekady XXI w. w wybranych państwach europejskich

Źródło: OECD.

W tym przypadku najniższy poziom wynosi 0,236 w Słowenii, a najwyższy w Portugalii 0,353. Oznacza to, że nierówności dochodowe po uwzględnieniu opodatkowania i transferów socjalnych w Portugalii były o 49% (o 0,117) większe niż w Słowenii. Niskie współczynniki Giniego odnotowano także w Danii, Norwegii, Czechach i Słowacji, wysokie oprócz Portugalii także w Wielkiej Brytanii, Włoszech, Hiszpanii i Estonii.

Nierówności dochodowe można także rozpatrywać dla poszczególnych państw europejskich w ujęciu czasowym. W tab. 2 przedstawiono zmiany współczynnika Giniego dla całej populacji po opodatkowaniu i transferach socjalnych w latach 1990-2010.

Tabela 2

Zmiany współczynnika Giniego w poszczególnych państwach dla całej populacji po opodatkowaniu i transferach socjalnych w latach 1990–2010

Kraj	Lata						
	1990/1995	1995/2000	2000/2005	2005/2010	1990/2000	2000/2010	1990/2010
Słowenia				-0,01			
Dania	-0,011	0,011	0,006	0,016	0	0,022	0,022
Norwegia		0,018	0,015	-0,026		-0,011	
Czechy	0,025	0,003	0,008	-0,012	0,028	-0,004	0,024
Słowacja				-0,011			

cd. tabeli 2

Belgia		0,002	-0,018	-0,012		-0,03	
Finlandia		0,029	0,007	0,005		0,012	
Szwecja	0,002	0,032	-0,009	0,025	0,034	0,016	0,05
Austria		0,014	0,013	-0,004		0,009	
Węgry	0,021	-0,001	-0,002	-0,019	0,02	-0,021	-0,001
Luksemburg		0,002	-0,003	0,03		0,027	
Francja	-0,013	0,01	0,001	0,005	-0,003	0,006	0,003
Irlandia		-0,02	0,01	-0,021		-0,011	
Holandia	0,005	-0,005	-0,008	0,01	0	0,002	0,002
Niemcy	0,01	-0,002	0,021	0,01	0,008	0,031	0,039
Islandia				0,044			
Szwajcaria			-0,003	0,027		0,024	
Polska			0,033	-0,044		-0,011	
Grecja		0,009	-0,024	-0,014		-0,038	
Estonia				-0,034			
Hiszpania	0,006	-0,001	-0,023	-0,002	0,005	-0,025	-0,02
Włochy	0,051	-0,005	0,009	-0,015	0,046	-0,006	0,04
Wielka Brytania	-0,018	0,016	-0,021	0,011	-0,002	-0,01	-0,012
Portugalia	0,03	-0,003	0,029	-0,032	0,027	-0,003	0,024

Puste pole oznacza brak możliwości dokonania obliczeń.

Źródło: Ibid.

Na podstawie powyższych danych nie można dokonać porównań zmian w czasie pomiędzy poszczególnymi krajami. Można jednak, podobnie jak w przypadku współczynnika Giniego dla dochodów przed opodatkowaniem i transferami socjalnymi, analizować zmiany współczynnika Giniego w czasie tylko dla wybranych państw. I tak w ujęciu lat 1990-2010 zarysowuje się trend wzrostu zróżnicowania dochodów. W Danii, Czechach, Szwecji, Francji, Holandii, Niemczech, Włoszech, Portugalii poziom zróżnicowania dochodów w tym okresie wzrósł, zmalał jedynie nieznacznie na Węgrzech, w Hiszpanii i Wielkiej Brytanii. W największym stopniu wzrósł w Szwecji, Niemczech i we Włoszech.

W przypadku lat 1995/2000 w 11 państwach poziom współczynnika Giniego wzrósł, a zmalał w 7. W latach 2000/2005 wzrósł w 11 państwach, a zmalał w 9, w latach 2005/2010 wzrósł w 10, a zmalał w 14. Analizując zmiany wysokości współczynnika Giniego dla dochodów po opodatkowaniu i transferach socjalnych dla kolejnych pięcioletek można zauważyć, że w Danii, Szwecji, Francji, Wielkiej Brytanii współczynniki Giniego wzrosły w okresie 2000/2005 w porównaniu do

1995/2000. W kolejnym okresie wrosły już w Danii, Norwegii, Czechach, Finlandii, Austrii, Francji, Irlandii, Niemczech, Włoszech i Wielkiej Brytanii.

Analiza wpływu opodatkowania i transferów socjalnych na nierówności dochodowe w poszczególnych państwach europejskich – redukcja współczynnika Giniego

Dla zobrazowania wpływu podatków i transferów socjalnych na zróżnicowanie nierówności dochodowych w poszczególnych państwach wykorzystano wskaźnik zróżnicowania współczynników Giniego Z_{GC} . W tab. 3 przedstawiono wartości tego wskaźnika dla poszczególnych państw.

Tabela 3

Wskaźnik zróżnicowania współczynników Giniego ZGC dla całej populacji w latach 1990-2010 w wybranych państwach europejskich

Kraj	Lata				
	1990	1995	2000	2005	2010
Islandia				0,108	0,081
Szwajcaria					0,106
Grecja		0,11	0,121	0,133	0,129
Holandia	0,182	0,187	0,132	0,142	0,132
Estonia				0,155	0,143
Hiszpania					0,144
Słowacja				0,19	0,159
Norwegia		0,161	0,165	0,171	0,16
Wielka Brytania	0,085	0,117	0,16	0,169	0,164
Polska				0,193	0,165
Szwecja	0,199	0,227	0,203	0,198	0,167
Dania	0,17	0,202	0,189	0,185	0,168
Portugalia	0,107	0,131	0,123	0,157	0,168
Słowenia				0,206	0,187
Czechy		0,185	0,212	0,206	0,188
Francja		0,196	0,203	0,197	0,19
Luksemburg		0,168	0,16	0,196	0,194
Węgry	0,179	0,202	0,17	0,206	0,194
Włochy	0,14	0,16	0,173	0,205	0,197

cd. tabeli 3

Finlandia		0,261	0,231	0,229	0,206
Niemcy	0,173	0,193	0,207	0,214	0,209
Belgia		0,185	0,175	0,223	0,21
Austria				0,168	0,211
Irlandia					

Puste pole oznacza brak możliwości dokonania obliczeń.

Źródło: Ibid.

Rozpatrując współczynniki Giniego dla całej populacji przed opodatkowaniem i transferami socjalnymi i po w ujęciu relatywnym, czyli w ujęciu między poszczególnymi krajami, można stwierdzić, że w największym stopniu zostały zredukowane poprzez opodatkowanie i transfery socjalne w końcu pierwszej dekady XXI w. w Austrii (o 0,211), Belgii (o 0,21), Niemczech (o 0,209) i Finlandii (o 0,206). W najmniejszym stopniu podatki i transfery obniżały współczynnik Giniego w Islandii (o 0,081), Szwajcarii (o 0,106), Grecji (o 0,129) i Holandii (o 0,132).

Różnica we współczynnikach Giniego wyrażona współczynnikiem Z_{GC} nie obrazuje jednak całości sytuacji. Lepszym wskaźnikiem do zobrazowania wpływu opodatkowania i transferów socjalnych na poziom nierówności jest wskaźnik relacji współczynników Giniego R_{GC} . W tab. 4 zobrazowano wysokości tego wskaźnika w poszczególnych krajach europejskich.

Tabela 4

Wskaźnik relacji współczynników Giniego R_{GC} w latach 1990-2010 (w %)

Kraj	Lata				
	1990	1995	2000	2005	2010
Islandia				29,59	21,2
Szwajcaria					25,92
Grecja		24,66	25,97	29,3	29,59
Holandia	38,4	38,64	31,13	33,33	30,99
Estonia				30,75	31,22
Hiszpania					31,24
Portugalia	24,54	26,73	25,68	28,97	32,25
Wielka Brytania	19,36	25,83	31,25	33,8	32,41
Polska				35,61	35,11
Włochy	32,04	31,5	33,53	36,8	36,89
Słowacja				41,48	38,22
Norwegia		39,85	38,73	38,26	39,02

cd. tabeli 4

Szwecja	48,77	51,83	45,52	45,83	39,2
Francja		41,44	41,43	40,62	39,34
Luksemburg		39,34	38	43,17	40,25
Dania	42,93	48,44	45,54	44,36	40,38
Niemcy	40,33	42,05	43,95	42,89	41,47
Węgry	39,6	40,73	36,72	41,45	41,63
Czechy		41,86	44,92	43,46	42,34
Słowenia				45,58	44,21
Finlandia		54,49	48,33	47,41	44,3
Austria				38,8	44,7
Belgia		39,19	37,72	45,14	44,78
Irlandia					

Puste pole oznacza brak możliwości dokonania obliczeń.

Źródło: Ibid.

W tym ujęciu w największym stopniu współczynnik Giniego, bo aż o 44,78% został obniżony w Belgii, Austrii (o 44,7%), Finlandii (o 44,3%) i Słowenii (o 44,21%). W najmniejszym stopniu w Islandii (o 21,2%), Szwajcarii (o 25,92%), Grecji (o 29,59%) i Holandii (o 30,99%).

Zakończenie

Aby ocenić nierówności rozkładu dochodów gospodarstw domowych w państwach europejskich przy wykorzystaniu współczynnika Giniego zrealizowano trzy zadania badawcze.

Wnioski, jakie wypływają z pierwszego zadania, tzn. analizy wysokości współczynnika Giniego przed opodatkowaniem i transferami socjalnymi w państwach europejskich wskazują, że poziom nierówności dochodowych wśród wybranych państw europejskich jest najwyższy we Włoszech, Portugalii, Wielkiej Brytanii i Niemczech, a najniższy w Islandii, Szwajcarii i Norwegii.

Realizacja drugiego zadania badawczego, tj. analizy wysokości współczynnika Giniego po opodatkowaniu i transferach socjalnych w państwach europejskich wskazuje, że poziom nierówności po redystrybucji dochodów jest najwyższy w Portugalii, Wielkiej Brytanii, Włoszech i Hiszpanii, a najniższy w Słowenii, Danii, Norwegii, Czechach i Słowacji.

Realizacja trzeciego zadania badawczego, tj. analizy wpływu opodatkowania i transferów socjalnych na nierówności dochodowe w poszczególnych państwach

europejskich ukazuje, że opodatkowanie i transfery socjalne w największym stopniu redukują nierówności dochodowe w ujęciu wartości bezwzględnych w Austrii, Belgii, Niemczech i Finlandii, a w ujęciu wartości względnych w Belgii, Austrii, Finlandii i Słowenii. Opodatkowanie i transfery socjalne w najmniejszym stopniu redukują nierówności dochodowe zarówno w ujęciu wartości bezwzględnych, jak i wartości względnych w Islandii, Szwajcarii, Grecji i Holandii.

Redystrybucja dochodów, czyli przesunięcie dochodów z jednych grup społecznych (lub jednostek) na inne, w badanych krajach w różnym stopniu redukuje nierówności społeczne. Przyczyn tego szuka się przede wszystkim w różnych rozwiązaniach systemu podatkowego i systemu pomocy społecznej funkcjonujących w poszczególnych państwach, a wypływających z doktryn: elitarystycznej, merytokratycznej lub egalitarnej. Na konsekwencje nierówności dochodowych wskazują argumenty zwolenników i przeciwników eliminacji tych nierówności. Argumenty za eliminacją nierówności koncentrują się na stwierdzeniach, że równość może być uznawana za podstawę dobrobytu albo za najwyższą wartość lub za podstawę innych (nieekonomicznych) wartości. Argumenty przeciwko równości ekonomicznej sprowadzają się do stwierdzenia, że równość stoi w konflikcie z wydajnością i powoduje zjawisko równania w dół.

INCOME INEQUALITY IN SELECTED EUROPEAN STATES – THE ANALYSIS BASED ON GINI COEFFICIENT

Summary

This article evaluates the discrepancies in the distribution of household income in selected European States. The article focuses on the analysis of Gini coefficient before and after taxation and social transfers in selected European States as well as it analyses the impact of taxation and social transfers on discrepancies in household income in selected States. The results show that with regard to absolute values discrepancies in household income are largely reduced by taxation and social transfers in Austria, Belgium, Germany and Finland, as to relative values: in Belgium, Austria, Finland and Slovenia while they are the least reduced, with regard to both absolute and relative values, in Iceland, Switzerland, Greece and the Netherland.